

REMISSVAR

Socialdepartmentet

Avdelning
UtvärderingsavdelningenHandläggare
Charlotte Elam
charlotte.elam@uka.se

Remissvar över betänkandet SOU 2024:72 Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (S2024/01966)

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har ombetts att lämna synpunkter över betänkandet *SOU 2024:72 Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård*.

Sammanfattning

UKÄ bedömer att de förslag som lagts fram inte har någon större påverkan på myndighetens verksamhet. Remissvaret fokuserar på de förslag som har anknytning till UKÄ:s uppdrag och på vissa områden där myndigheten kan bidra med kunskap.

- UKÄ lämnar inga synpunkter på förslaget att avsätta särskilda medel till kommuner för vidareutbildning av specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård men vill i sammanhanget påminna om omställningsstudiestödet.
- UKÄ lämnar inga synpunkter på bedömningen att den pågående utredningen om behörighet och yrkesreglering inom hälso- och sjukvård och tandvård bör utreda och eventuellt föreslå lämplig reglering för införande av avancerad specialistsjuksköterska. UKÄ redogör för myndighetens tidigare ställningstagande att den föreslagna examenstitelns benämning är problematisk.
- UKÄ avstyrker att ett nationellt VULF-avtal *initialt* även ska omfatta arbetsterapeututbildningen och fysioterapeututbildningen.

Kommentarer till utredningens förslag och bedömningar

Fler specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård (7.2.3)

Utredningens förslag: Avsätt särskilda medel till kommuner för vidareutbildning av specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård.

UKÄ lämnar inga synpunkter på förslaget att avsätta särskilda medel till kommuner för vidareutbildning av specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård men vill i sammanhanget påminna om omställningsstudiestödet.

UKÄ vill i sammanhanget påminna om omställningsstudiestödet som infördes 2022. Av rapporten *Lärosätenas utbildningsutbud relaterat till omställningsstudiestödet* (Rapport 2023:2, Universitetskanslersämbetet) framgår att omställningsstudiestödet införs stegvis. I budgetpropositionen för 2023 är 1,36 miljarder kronor avsatta under utgiftsområde 15, Studiestöd. Därefter beräknas anslaget skalas upp efter hand och vara fullt utbyggt till 2026. Då beräknar regeringen att det i genomsnitt ska räcka till studiestöd för 44 000 personer per år. Rapporten har tagits fram då UKÄ mot bakgrund av införandet av det nya omställningsstudiestödet fick ett regeringsuppdrag att sammanställa och analysera statliga universitet och högskolors utbildningsutbud. UKÄ:s uppdrag bygger i sin tur på det regeringsuppdrag som statliga universitet och högskolor hade och som de rapporterade den 30 november 2022. Uppdraget innebar att de skulle genomlysa sitt utbildningsutbud, både när det gäller innehåll och inom vilka former utbildningarna ges, med avseende på det nya omställningsstudiestödet.

Av UKÄ:s rapport framgår att flera av lärosätena tar upp specialistsjuksköterskeprogram som ett lämpligt program att studera med omställningsstudiestöd. UKÄ:s kartläggning visar att en majoritet av lärosätena har specialistsjuksköterskeprogram med ett flexibelt studieupplägg som är anpassat för yrkesverksamma. De flesta erbjuder programmet på distans i kombination med deltid. Ett fåtal lärosäten erbjuder programmet antingen på heltid på distans eller deltid på campus. Statistikmyndigheten SCB, Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) och UKÄ har tillsammans och i samarbete med Centrala studiestödsnämnden (CSN) tagit fram en myndighetsgemensam rapport *Studerande med omställningsstudiestöd vid yrkeshögskolan och högskolan*. Rapporten visar att studerande med omställningsstudiestöd på yrkesexamensprogram studerar i störst utsträckning på program inom vård och pedagogik. Omställningsstudiestöd ges till studerande på både sjuksköterskeprogrammet och specialistsjuksköterskeprogrammet.

Avancerad specialistsjuksköterska kan stärka kompetensen och karriärmöjligheterna (7.2.4)

Utredningens bedömning: Den pågående utredningen om behörighet och yrkesreglering inom hälso- och sjukvård och tandvård (dir. 2023:148) bör utreda och eventuellt föreslå lämplig reglering för införande av avancerad specialistsjuksköterska.

UKÄ lämnar inga synpunkter på bedömningen att den pågående utredningen om behörighet och yrkesreglering inom hälso- och sjukvård och tandvård (dir. 2023:148) bör utreda och eventuellt föreslå lämplig reglering för införande av avancerad specialistsjuksköterska. UKÄ har tidigare uttalat stöd för bedömningen att det kan finnas behov av att införa en ny yrkesexamen på avancerad nivå men uppmärksammat att den föreslagna examenstitelns benämning är problematisk.

UKÄ har i sitt remissvar över betänkandet *SOU 2018:77 Framtidens specialistsjuksköterska – en ny roll, nya möjligheter* uttalat stöd för bedömningen att det finns behov av att införa en ny yrkesexamen på avancerad nivå. I samband med detta framförde myndigheten bland annat att den föreslagna examenstitelns benämning är problematiskt. Ordet *avancerad* kan framstå som otydligt då även den befintliga utbildningen som leder till specialistsjuksköterskeexamen är på avancerad nivå. I sitt svar betonar UKÄ även vikten av att skillnaderna i examensmålen mellan vanlig specialistsjuksköterska och avancerad specialistsjuksköterska synliggörs. Myndigheten ser även att ordet klinisk i examenstiteln kan uppfattas som en ovanlig benämning i jämförelse med andra svenska (yrkes)examina. UKÄ ansåg att benämningen på föreslagen examen behöver utredas ytterligare.

Inför ett breddat VULF-avtal (7.2.6)

Utredningens förslag: Genomför det redan lämnade förslaget från utredningen SOU 2024:9 om att införa ett nationellt VULF-avtal som även omfattar arbetsterapeututbildningen och fysioterapeututbildningen.

UKÄ avstyrker att ett nationellt VULF-avtal *initialt* även ska omfatta arbetsterapeututbildningen och fysioterapeututbildningen.

Mot bakgrund av att UKÄ medverkade aktivt i arbetet med Utredningen om samordnat arbete för fler platser för verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeutbildningen avstod myndigheten från att yttra sig om förslaget i *SOU 2024:9 Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning* om ett Nationellt avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning i sjuksköterskeutbildningen (VULF). UKÄ instämmer dock med den tidigare utredningens bedömning att det på sikt, och beroende på erfarenheter, kan vara möjligt att utvidga VULF-avtalet. UKÄ anser att förslaget bör genomföras och följas upp, och konsekvenserna för andra yrkesgrupper utredas, innan det eventuellt vidgas.

UKÄ har i andra sammanhang, bland annat i sitt remissvar över betänkandet *SOU 2020:19 God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem*, betonat lärosätenas nationella utbildningsansvar och med det vikten av att platser för verksamhetsförlagd utbildning kan tillgodoses ur ett nationellt perspektiv. UKÄ menar bland annat att det behöver finnas en förståelse för att antalet VFU-platser som tillgodoses påverkar lärosätets bidrag till den nationella kompetensförsörjningen, inte enbart försörjningen inom en viss region eller kommun. Detta blir kanske särskilt tydligt när man ser till de yrkesprogram som ges vid få lärosäten och därmed inte förekommer i alla regioner.

Beslut

Beslut i ärendet har tagits av generaldirektör Martin Norsell efter föredragning av seniora utredaren Charlotte Elam i närvaro av avdelningschefen Rikard Lingström och verksamhetsstrategen Petra Dahlström. I beredningen av ärendet har även utredaren Charlotte Ejsing deltagit.